دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری
راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی

انگیزه‌های شغلی و تصمیم‌گیری بهینه در شغل: مورد مطالعه کشاورزان شهرستان مرودشت

طاهر عزیزی خالخیلی[۱]، غلامحسین زمانی[۲] و عزت‌اله کرمی[۲]

۱- استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری، (نویسنده مسوول: azizi.taher@gmail.com)
۲- استاد گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه شیراز

تاریخ دریافت: ۹۸/۲/۱۲ تاریخ پذیرش: ۹۸/۴/۲
صفحه: ۲۷ تا ۳۳

چکیده

تصمیم‌گیری بهینه در شغل پیش‌نیاز موفقیت شغلی است و تصمیمات فرد نیز تحت تأثیر انگیزه‌های اوست. این پژوهش با هدف سنجش میزان بهینه‌بودن تصمیم‌گیری شغلی کشاورزان و تأثیر انگیزه‌های شغلی و سایر عوامل روی آن به روش تحقیقات توصیفی- همبستگی و با بهره‌گیری از فن پیمایش در شهرستان مرودشت استان فارس انجام شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول ارائه‌شده توسط مندنهال و همکاران ۲۴۹ نفر برآورد گردید که برای افزایش دقت تا ۳۰۷ نفر افزایش یافت. برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای چندمرحله استفاده شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این مطالعه پرسشنامه بود که روایی آن توسط اساتید ترویج و آموزش کشاورزی مورد تأیید قرار گرفت و برای تعیین پایایی یک مطالعه راهنما در خارج از منطقه انجام شد که ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های تحقیق بین ۰/۷۱ تا ۰/۸۶ بوده و نشان‌دهنده پایایی مورد قبول ابزار سنجش می‌باشد. نتایج نشان داد میزان توجه کشاورزان به معیارهای تصمیم‌گیری بهینه در حد متوسط بود و هر چهار نوع انگیزه شغلی دارای تأثیر مثبت و معنی‌دار روی تصمیم‌گیری بهینه شغلی بودند. بین معیارهای مورد بررسی میزان مردد بودن در تصمیم و عوض کردن آن، وضعیت پایین‌تری نسبت به سایر موارد داشت. همچنین یکی از عوامل مهم روی تصمیم‌گیری بهینه کشاورزان دسترسی به اطلاعات مختلف به‌خصوص اطلاعات هواشناسی است. با توجه به نتایج پیشنهاد می‌شود مسئولین و کارشناسان به انواع مختلف انگیزه‌های کشاورزان در برنامه‌ریزی‌ها توجه داشته باشند و برای افزایش کسب آگاهی و اطلاعات مرتبط با موضوع تصمیم‌گیری راهکارهای مناسب به کشاورزان ارائه دهند.

واژه‌های کلیدی: انگیزه‌ی شغلی، تصمیم‌گیری شغلی، اشتغال کشاورزی

مقدمه

بحران بیکاری در حال حاضر یکی از مهم‌ترین معضلات کشورهای مختلف جهان به‌خصوص جوامع در حال توسعه است (۳،۱۵). اشتغال به‌عنوان یک فعالیت ضروری برای گذراندن زندگی فردی و اجتماعی تلقی شده و هر انسانی ناگزیر به انتخاب و تصمیم‌گیری در زمینه تحصیل و شغل است. شغل مناسب به فرد اعتبار می‌بخشد، احساسات تهاجمی را کاهش می‌دهد، امنیت فردی و اجتماعی را تأمین می‌کند، احساس تنهایی و بی‌کسی را از بین می‌برد، اعتماد به‌نفس را افزایش می‌دهد و مانع یاس و ناامیدی می‌گردد و در نهایت به خودکفایی فرد و جامعه می‌انجامد (۵).

تصمیم‌گیری شغلی مناسب امری مهم برای افراد محسوب می‌شود هر فردی با تصمیم‌گیری شغلی علاوه بر انتخاب شغل، سبک زندگی مخصوصی را نیز انتخاب می‌کند (۷). تصمیم‌گیری اغلب با انتخاب از میان جایگزین‌هایی که وجود دارد صورت می‌پذیرد ولی این تنها عنصر تصمیم‌گیری نیست. تصمیم‌گیری معمولاً شامل یک فرایند سیستماتیک با گام‌های متوالی است که باید سازگار با محیطی باشد که در آن مورد استفاده قرار می‌گیرد. لانکاستر تصمیم‌گیری را یک فرآیند سیستماتیک و متوالی انتخاب از میان جایگزین‌هایی که وجود دارد و عملی‌کردن آن انتخاب تعریف می‌کند (۱۷). تصمیم‌گیرنده از طریق اتخاذ تصمیم در پی رسیدن به موقعیتی است که وی را در نیل به اهدافش یاری دهد. تصمیم‌گیری را می‌توان طریقه عمل و یا حرکت در مسیر خاصی تعریف کرد که با تأمل و آگاهانه از میان روش‌های گوناگون برای نیل به یک هدف مطلوب انتخاب شده است (۶). وانگ (۲۰) فرآیند تصمیم‌گیری را به‌طور کلی شامل انتخاب بهترین راه دستیابی به اهداف با منابع محدود می‌داند و هدف را نقطه شروع تفکر می‌داند. هدف چیزی است که با منابع محدود در پایان می‌خواهیم به آن دست پیدا کنیم.

تصمیم‌گیری زمانی صورت می‌پذیرد که انگیزه‌های لازم یا محرک‌های اطلاعاتی خاصی در محیط برانگیخته شوند (۱۱). میل و اراده انجام کار یا انگیزش عامل اساسی در ایجاد تلاش‌ها و فعالیت‌های فرد است. انگیزش یکی از ابزارهای مهم در القای افراد برای تولید نتیجه مؤثر و کارآمد و خلق محیط کاری مثبت و اجرای موفقیت‌آمیز برنامه‌های پیش‌بینی شده است (۱). انگیزش از جمله ویژگی‌های روان‌شناختی انسان است و در برگیرنده عواملی است که موجب رفتار انسان می‌شود، مسیر رفتار را مشخص می‌کند و نوع رفتار را در مسیر تعیین‌شده، حفظ می‌نماید (۱۹). منظور از انگیزش در روان‌شناسی کار، عوامل و شرایطی است که موجب برانگیختن، جهت‌دادن و تداوم رفتار فرد به‌شکلی مطلوب در ارتباط با موقعیت‌های شغلی او می‌گردند. معمولاً یک فرد برانگیخته در مقایسه با همکاران خود که برانگیخته نیستند، وظیفه شغلی‌اش را با علاقه، نیرو، و در نتیجه کارایی بیشتری انجام می‌دهد (۱۳).

در ادامه به مرور نتایج برخی از مطالعات مرتبط در زمینه تصمیم‌گیری کشاورزان و انگیزش پرداخته می‌شود. مشایخ و شفیع‌آبادی (۱۱) در مطالعه خود به بررسی رابطه بین تصمیم‌گیری شغلی با منبع کنترل در مشاوران آموزش و

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.10.7.3]
[DOI: 10.29252/jea.5.10.27]

پرورش پرداختند. نتایج نشان داد بین منبع کنترل (درونی و بیرونی) و جنسیت با تصمیم‌گیری شغلی رابطه معنی‌دار وجود داشت.

بلوستین با انجام تحقیقی بیان می‌کند سبک تصمیم‌گیری منطقی در مقایسه با سبک تصمیم‌گیری شهودی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده بهتری برای بلوغ حرفه‌ای باشد (۴).

شریف‌زاده و همکاران (۱۸) در مطالعه خود مهم‌ترین موانع به‌کارگیری اطلاعات هواشناسی در تصمیم‌گیری‌های زراعی را نبود تجهیزات مناسب زراعی، درک نادرست اطلاعات، و عدم تناسب اطلاعات با حوزه‌ی جغرافیایی فعالیت زراعی خود عنوان نمودند.

کانده (۸) در رساله خود به‌بررسی عوامل تعیین‌کننده در تصمیم‌گیری کشاورزان درباره تکنولوژی‌های کشاورزی دقیق پرداخت. نتایج تحقیق نشان داد کشاورزان به‌دنبال منفعت به‌عنوان هدف اولیه کشاورزی هستند هرچند آنها موضوعات محیطی را برای پایداری کار کشاورزی به‌عنوان یک شغل مهم می‌دانند. همچنین، کشاورزان تأکید داشتند که کشاورزی حفاظتی در کوتاه‌مدت دارای منفعت نیست و تمایل آنها برای عمل‌کردن به‌صورت حفاظتی در صورتی است که تولید و منفعت آنها از دست نرود.

مائدا (۹) در رساله خود به بررسی انگاره‌های تصمیم‌گیری[1] و موانع برای تولیدکنندگان کشاورزی زن کوچک مقیاس می‌پردازد. مطالعه نشان داد تنوع زیادی در روش تصمیم‌گیری این زنان وجود دارد که مرتبط با اقتصاد و بهزیستی اجتماعی[2] خانوار آنها می‌باشد. تفاوت‌هایی در انگاره‌های تصمیم‌گیری زنانی که به‌صورت تمام‌وقت در مزرعه مشغول بودند با کسانی که به‌صورت پاره‌وقت در مزرعه کار می‌کردند وجود داشت. در بین خانوارهایی که زن و مرد به‌صورت مشترک کار می‌کردند، تصمیم‌گیری مشترک درباره موضوعات اصلی شکل غالب تصمیم‌گیری بود.

مورفی و لمبرت (۱۴) به بررسی تأثیر درگیربودن نسل آینده در فعالیت‌های تجاری خانواده روی تصمیمات شغلی آنها پرداختند. نتایج نشان داد درگیربودن در فعالیت‌های تجاری خانواده نه‌تنها تأثیرگذار است بلکه می‌تواند باعث تغییر شغل نسل آینده هم شود. کمک کردن به خانواده باعث می‌شود نسل آینده فعالیت‌های تجاری خانواده را کشف کند که این امر تأثیرات مهمی روی تصمیمات شغلی آنها دارد.

اختری و کشاورزی (۱) در مطالعه خود به شناسایی نوع انگیزه شغلی مؤثر بر تصمیم‌گیری کارآفرینان پرداختند. نتایج نشان داد متغیرهای انگیزه شغلی از نوع خطی و خبره بر تصمیم‌گیری کارآفرینان تأثیرگذار می‌باشد اما متغیرهای انگیزه شغلی از نوع مارپیچ و انتقالی تأثیر معنی‌داری بر تصمیم‌گیری کارآفرینان نداشتند.

ماهر (۱۰) در تحقیق خود به بررسی تأثیر انگیزه شغلی بر بهره‌وری نیروی کار در بخش کشاورزی پرداخت. نتایج نشان داد بین انگیزه شغلی نیروی کار در بهره‌برداری‌های کشاورزی با بهره‌وری بالا و بهره‌وری پایین تفاوت وجود دارد.

پورسعید و همکاران (۱۶) در تحقیق خود به بررسی عامل‌های تأثیرگذار بر تصمیم‌گیری شغلی دانش‌آموختگان کشاورزی پرداختند. یافته‌ها نشان داد متغیرهای سن، ساختاری و سیاسی، اقتصادی و ویژگی‌های شخصیتی بیشترین تأثیر را بر تصمیم‌گیری شغلی دانش‌آموختگان داشتند.

با مرور مطالعاتی که در زمینه تصمیم‌گیری کشاورزان انجام شد مشخص شد در این مطالعات به تأثیر عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پرداخته شده ولی بحث انگیزه‌های شغلی و تأثیر آن روی تصمیم‌گیری کشاورزان کمتر به آن توجه شده است. لذا، این پژوهش با هدف سنجش میزان بهینه‌بودن تصمیم‌گیری شغلی کشاورزان و تأثیر انگیزه‌های شغلی و سایر عوامل روی آن در شهرستان مرودشت استان فارس انجام شد. شهرستان مرودشت یکی از قطب‌های مهم کشاورزی در استان فارس و کشور در تولید محصولات مختلف به‌خصوص گندم می‌باشد. تصمیمات کشاورزان و رفتاری که به‌تبع آن انجام می‌دهند می‌تواند در رونق و بهره‌وری کشاورزی منطقه بسیار تأثیرگذار باشد.

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نوع تحقیقات توصیفی- همبستگی می‌باشد که با بهره‌گیری از فن پیمایش در شهرستان مرودشت استان فارس با هدف سنجش میزان بهینه‌بودن تصمیم‌گیری شغلی کشاورزان و تأثیر انگیزه‌های شغلی و سایر عوامل روی آن انجام شد. جامعه آماری این تحقیق تمامی کشاورزان شهرستان مرودشت شامل ۲۴۷۴۵ نفر بودند و حجم نمونه با استفاده از فرمول ارائه شده توسط مندنهال و همکاران (۱۲) ۲۴۹ نفر برآورد گردید که برای افزایش دقت تا ۳۰۷ نفر افزایش یافت.

$$n=\frac{\sum_{i=1}^{L}\frac{N_i^2\pm_i^2}{w_i}}{N^2D+\sum_{i=1}^{L}N_i\pm_i^2}$$

- تعداد افراد در هر طبقه (N هر طبقه)
- نسبت افراد هر طبقه به جمعیت کل (W برای هر طبقه).
- واریانس برای تمام طبقات یکسان در نظر گرفته می‌شود (واریانس مربوط به متغیر وابسته که مهمترین متغیر مطالعه است).
- مقدار D را می‌توان به جای ۰/۲۵ از ۰/۱۵ استفاده کرد تا تعداد نمونه بیشتر و دقت کار نیز بیشتر شود.

نمونه‌گیری با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی‌شده چندمرحله‌ای[1] انجام شد. بدین صورت که روستاهای این شهرستان بر اساس وضعیت آب و میزان رونق کشاورزی به چهار ناحیه تقسیم شدند و هر ناحیه به‌عنوان یک طبقه در نظر گرفته شد و سپس در هر طبقه ۲۰ درصد روستاها به‌صورت تصادفی انتخاب شدند و در مرحله بعد از هر روستا متناسب با جمعیت هر روستا بین ۱۸-۴ کشاورز به‌صورت تصادفی انتخاب شدند به‌طوری که در مجموع ۳۰۷ کشاورز برای تحقیق برگزیده شدند.

1- Decision Making Patterns
2- Social Well-being

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.10.7.3]
[DOI: 10.29252/jea.5.10.27]

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این مطالعه پرسشنامه بود که روایی آن توسط اساتید ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز مورد تأیید قرار گرفت و برای تعیین پایایی یک مطالعه راهنما در خارج از منطقه انجام شد که ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های تحقیق بین ۰/۷۱ تا ۰/۸۶ بوده و نشان‌دهنده پایایی مورد قبول ابزار سنجش می‌باشد. میزان تصمیم‌گیری بهینه توسط کشاورزان در تصمیماتی که در ارتباط با کار و شغل خویش اتخاذ می‌نمایند با یک مقیاس با شش گویه مورد سنجش قرار گرفت و طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت برای پاسخ در نظر گرفته شد. انگیزه‌های شغلی کشاورزان با استفاده از تئوری انگیزش[2] زمانی (۲) در چهار بُعد انگیزه‌های زیستی[3]، انگیزه‌های هویتی[4]، انگیزه‌های کامرانی[5]، و انگیزه‌های آرمانی[6] مورد سنجش قرار گرفت. در هر بُعد چهار گویه و در مجموع با ۱۶ گویه این متغیر مورد سنجش قرار گرفت و از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت به‌عنوان پاسخ استفاده شد. میزان کسب اطلاعات هواشناسی توسط کشاورزان از منابع مختلف با یک مقیاس با شش سوال مورد سنجش قرار گرفت و طیف پنج گزینه‌ای لیکرت برای پاسخ سوالات در نظر گرفته شد. ادراک کشاورزان نسبت به‌وجود موانع و مشکلات در کار با هشت گویه مورد سنجش قرار گرفت و طیف پنج گزینه‌ای لیکرت برای پاسخ در نظر گرفته شد.

در این پژوهش روش‌های آمار توصیفی مثل میانگین، انحراف معیار و آمار استنباطی همبستگی و رگرسیون مورد استفاده قرار گرفت.

نتایج و بحث

دامنه سنی نمونه‌ی مورد مطالعه بین ۱۹ تا ۸۸ سال با میانگین ۴۳/۳۱ سال بود. میانگین سطح تحصیلات ۶/۶ سال نشان می‌دهد نمونه‌ی مورد مطالعه تحصیلات بالایی نداشتند و میانگین ۵/۱۸ برای تعداد اعضای خانواده نشان‌دهنده خانواده‌های پرجمعیت می‌باشد. آزمودنی‌های تحقیق با میانگین ۲۶/۰۹ سال دارای تجربه‌ی کشاورزی بالایی بودند. همچنین، میانگین ۵/۷۲ هکتار زمین زراعی و ۱۵/۶ واحد دامی نشان می‌دهد وضعیت مالی نسبتاً خوبی دارند.

میزان بهینه‌بودن تصمیم‌گیری توسط کشاورزان در تصمیماتی که راجع‌به کار و شغل خویش اتخاذ می‌کنند توسط یک شاخص با ۶ گویه مورد سنجش قرار گرفت (جدول ۱). نتایج نشان داد در تمام معیارهای مورد بررسی میانگین پاسخ‌ها کمی بالاتر از متوسط بوده است و معیار مشورت با افراد متخصص و با تجربه با میانگین ۲/۷۴ از ۴ بالاترین رتبه را به‌خود اختصاص داده است و گویه میزان تفکر راجع‌به موضوع و در نظرگرفتن جنبه‌های مختلف آن در رتبه دوم قرار گرفت.

جدول ۱- میزان توجه به معیارهای تصمیم‌گیری بهینه در تصمیم‌گیری راجع‌به کار و شغل

Table 1. Attention to optimal decision-making criteria in occupational decision-making

معیارهای تصمیم‌گیری بهینه	میانگین*	انحراف معیار
میزان تفکر راجع‌به موضوع و در نظر گرفتن جنبه‌های مختلف آن	۲/۷۳	۰/۹۳
میزان مشورت با افراد متخصص و باتجربه	۲/۷۴	۱/۰۷
میزان توجه به نتایج تصمیمات قبلی	۲/۶۸	۰/۸۲
میزان دخیل‌بودن احساسات و عواطف در تصمیمات**	۲/۶۱	۱/۰۶
انجام اعمال بر اساس تصمیمات دیگران**	۲/۵۲	۱/۰۵
میزان مرددبودن در تصمیم و عوض‌کردن آن**	۲/۲۶	۱/۰۳
مجموع کل مقیاس تصمیم‌گیری بهینه	۲/۵۹	۰/۵۰

*: دامنه میانگین بین ۰ تا ۴ می‌باشد.

** : گویه‌های چهارم، پنجم و ششم معکوس شدند.

میزان انگیزه‌های شغلی کشاورزان مورد مطالعه بر اساس تئوری انگیزش زمانی (۲) در چهار بُعد انگیزه‌های زیستی، انگیزه‌های هویتی، انگیزه‌های کامرانی و انگیزه‌های آرمانی مورد سنجش قرار گرفت. نتایج نشان داد بیشترین انگیزه مربوط به بُعد انگیزه‌های هویتی و کمترین انگیزه مربوط به بُعد انگیزه‌های آرمانی می‌باشد. در بُعد انگیزه‌های زیستی حفظ سلامت خود و خانواده دارای بالاترین میانگین می‌باشد، در بُعد انگیزه‌های هویتی حفظ آبرو و حیثیت در جامعه بالاترین میانگین را به‌خود اختصاص داده است، در بُعد انگیزه‌های کامرانی داشتن آرامش در زندگی و دوری از مشکلات و در بُعد انگیزه‌های آرمانی سودمند بودن برای جامعه و تلاش برای رشد و توسعه‌ی کشور و همچنین پایبندی و حفظ سنت‌ها و اعتقادات بالاترین میانگین را داشتند. در کل در تمام ابعاد و گویه‌های مورد بررسی انگیزه‌ی کشاورزان بالاتر از متوسط بوده است که نشان‌دهنده‌ی لزوم توجه به تمامی ابعاد انگیزشی در راستای تحریک آنها برای کارهای مختلف می‌باشد (جدول ۲).

1- Multi Stage Stratified Random Sampling
2- Motivation Theory
3- Pphysiological Motivation
4- Recognition Motivation
5- Pleasure Motivation
6- Idealistic Motivation

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.10.7.3]
[DOI: 10.29252/jea.5.10.27]

جدول ۲- میزان انگیزه‌های شغلی کشاورزان در ابعاد مختلف انگیزشی
Table 2. The amount of farmers' job motivation in different motivational dimensions

ابعاد انگیزه	گویه‌های مربوط به ابعاد مختلف	میانگین*	انحراف معیار
	افزایش سود و کسب درآمد بیشتر	۳/۱۱	۰/۹۱
	امنیت شغلی و از دست‌ندادن موقعیت فعلی	۲/۹۵	۰/۹۴
انگیزه‌های زیستی	تأمین معاش خانواده	۳/۲۸	۰/۸۵
	حفظ سلامتی خود و خانواده	۳/۳۴	۰/۷۹
	انگیزش در بُعد زیستی	۳/۱۷	۰/۶۸
	حفظ آبرو و حیثیت در جامعه	۳/۵۳	۰/۶۷
	کسب جایگاه اجتماعی مناسب‌تر در جامعه	۳/۲۳	۰/۷۳
انگیزه‌های هویتی	کسب احترام در بین فامیل	۳/۳۲	۰/۶۵
	جلب رضایت اعضای خانواده	۳/۲۴	۰/۶۹
	انگیزش در بُعد هویتی	۳/۳۳	۰/۵۷
	داشتن آرامش در زندگی و دوری از مشکلات	۳/۲۰	۰/۷۶
	داشتن شادابی و نشاط در زندگی	۳/۱۸	۰/۷۶
انگیزه‌های کامرانی	امکان کار در کنار خانواده	۲/۹۸	۰/۹۴
	داشتن محیط کاری آرام و لذت‌بخش	۳/۰۶	۰/۸۲
	انگیزش در بُعد رفاهی	۳/۱۱	۰/۶۸
	سودمند بودن برای جامعه و تلاش برای رشد و توسعه کشور	۳/۰۶	۰/۹۴
	حفظ محیط زیست	۲/۹۴	۰/۹۴
انگیزه‌های آرمانی	پایبندی و حفظ سنت‌ها و اعتقادات	۳/۰۶	۰/۸۹
	ارضای حس کنجکاوی و خلاقیت در کار	۲/۹۲	۰/۸۳
	انگیزش در بُعد آرمانی	۲/۹۹	۰/۶۸
انگیزش کل		۳/۱۵	۰/۵۲

*: دامنه میانگین بین صفر تا ۴ می‌باشد.

جدول ۳ نشان‌دهنده میزان همبستگی مقیاس تصمیم‌گیری بهینه با متغیرهای تحقیق می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد متغیر میزان ادراک کشاورزان نسبت به‌وجود موانع و مشکلات در کار دارای رابطه‌ی مثبت و معنی‌دار با تصمیم‌گیری بهینه است. درک بیشتر مشکلات می‌تواند به‌خاطر تفکر بیشتر روی مسائل و موضوعات باشد که این امر می‌تواند بر تصمیم‌گیری بهینه نیز تأثیر مثبت بگذارد و کسی که درک بهتری از مسائل دارد توجه و وقت بیشتری نیز برای تصمیم‌گیری قائل می‌شود. همچنین، میزان دسترسی به اطلاعات هواشناسی نیز دارای رابطه‌ی مثبت و معنی‌دار با تصمیم‌گیری بهینه هستند. اطلاعات درست پیش‌زمینه تصمیم‌گیری درست است و کسی که بیشتر به‌دنبال اطلاعات است و اهمیت بیشتری برای آن قائل می‌باشد به تصمیمات خود نیز بیشتر توجه داشته و تصمیمات بهتری نیز اتخاذ می‌نماید. میزان انگیزه در ابعاد مختلف و انگیزه‌ی کل نیز دارای رابطه‌ی مثبت و معنی‌دار با تصمیم‌گیری بهینه هستند. انگیزه نیروی محرک رفتار بوده و می‌تواند روی جنبه‌های مختلف رفتار تأثیرگذار باشد و افراد دارای انگیزه قوی‌تر در زندگی، تلاش و وقت بیشتری برای فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری در مورد آن اختصاص می‌دهند.

جدول ۳ – همبستگی (پیرسون) بین متغیرهای تحقیق با مقیاس تصمیم‌گیری بهینه
Table 3. Correlation (Pearson) between research variables with optimal decision making scale

متغیرها	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
میزان مالکیت اراضی	۰/۰۸۱	۰/۱۵۷
میزان واحد دامی	-۰/۰۲۲	۰/۷۰۷
سن	۰/۰۶۳	۰/۲۷۳
تحصیلات	-۰/۰۵۹	۰/۳۰۴
تجربه‌ی کشاورزی	۰/۰۴۷	۰/۴۱۴
میزان درک مشکلات	۰/۲۴۱**	۰/۰۰۱
میزان دسترسی به اطلاعات هواشناسی	۰/۲۱۸**	۰/۰۰۱
انگیزه زیستی	۰/۲۳۷**	۰/۰۰۱
انگیزه هویتی	۰/۲۳۷**	۰/۰۰۱
انگیزه رفاهی	۰/۱۸۰**	۰/۰۰۲
انگیزه ایده‌آل گرایی	۰/۲۶۶**	۰/۰۰۱
انگیزش کل	۰/۲۸۵**	۰/۰۰۱

**: در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است.

به‌منظور تعیین توانایی متغیرهای تحقیق در پیش‌بینی میزان تصمیم‌گیری بهینه از رگرسیون چندگانه به روش همزمان استفاده گردید. برای این منظور، با توجه به ضرایب همبستگی ۳ متغیر انگیزه‌ی کل، میزان درک مشکلات، و میزان دسترسی به اطلاعات هواشناسی که همبستگی بالاتری با متغیر وابسته داشتند انتخاب و وارد معادله رگرسیون شدند

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.10.7.3]
[DOI: 10.29252/jea.5.10.27]

(جدول ۴). بر اساس نتایج بتا بیشترین تأثیر مربوط به میزان دسترسی به اطلاعات هواشناسی و بعد از آن مربوط به انگیزش کل می‌باشد. با توجه به میزان R^2 این متغیرها در مجموع قادر هستند ۱۶/۳ درصد تغییرات در متغیر وابسته را پیش‌بینی نمایند. با توجه به متغیرهای وارد شده با معادله رگرسیون زیر می‌توان میزان متغیر وابسته تصمیم‌گیری بهینه را تخمین زد:

$$Y = 1.920 + 0.206\ X_1 + 0.107\ X_2 + 0.211\ X_3$$

Y: تصمیم‌گیری بهینه شغلی

X_1: انگیزش کل

X_2: میزان درک مشکلات شغلی

X_3: میزان دسترسی به اطلاعات هواشناسی

جدول ۴- رگرسیون چندگانه (روش همزمان) به‌منظور تعیین تأثیر متغیرهای مستقل روی مقیاس تصمیم‌گیری بهینه

Table 4. Multiple Regression (Enter Method) to determine the effect of independent variables on the optimal decision scale

متغیر	B	SEB	Beta	T	Sig. T
انگیزش کل	۰/۲۰۶	۰/۰۵۶	۰/۲۱۴	۳/۷۱۲	۰/۰۰۱
میزان درک مشکلات فردی	۰/۱۰۷	۰/۰۳۷	۰/۱۶۷	۲/۸۹	۰/۰۰۴
میزان دسترسی به اطلاعات هواشناسی	۰/۲۱۱	۰/۰۶۳	۰/۲۲۳	۳/۳۸	۰/۰۰۱

Multiple R = 0.379; R^2 = 0.163; Constant = 1.920; F = 12.647; Sig. F = 0.001

اشتغال یک فعالیت ضروری برای گذراندن زندگی فردی و اجتماعی است و تصمیم‌گیری بهینه در شغل پیش‌نیاز موفقیت شغلی است. تصمیم‌گیری زمانی صورت می‌پذیرد که انگیزه‌های لازم در فرد برانگیخته شود.

براساس نتایج تحقیق میزان توجه به معیارهای تصمیم‌گیری بهینه راجع‌به شغل در کشاورزان مورد مطالعه در حد متوسط بود. با ارایه آموزش‌های ترویجی مرتبط به کشاورزان در مورد اهمیت و اصول تصمیم‌گیری شغلی، می‌توان باعث ارتقای نحوه‌ی تصمیم‌گیری شغلی آنها شد. در میان گویه‌های مورد بررسی میزان مردد بودن در تصمیم و عوض‌کردن آن، وضعیت بدتری نسبت به سایر گویه‌ها داشت. همچنین، یکی از عوامل مهم روی تصمیم‌گیری بهینه کشاورزان دسترسی به اطلاعات مختلف به‌خصوص اطلاعات هواشناسی است. با ارایه راهکارهای به کشاورزان برای افزایش کسب آگاهی و اطلاعات مرتبط با موضوع تصمیم‌گیری قبل از تصمیم‌گیری می‌توان باعث کاهش تردید در تصمیم‌گیری‌ها و اتخاذ تصمیمات بهتر شد.

میزان ادراک کشاورزان نسبت به‌وجود مشکلات در کار دارای رابطه مثبت و معنی‌دار با تصمیم‌گیری بهینه بود. درک بیشتر مشکلات می‌تواند به‌خاطر تفکر بیشتر روی مسائل و موضوعات باشد که این امر می‌تواند بر تصمیم‌گیری بهینه نیز تأثیر مثبت بگذارد. لذا، ارائه دوره‌های آموزشی برای کمک به کشاورزان برای تحلیل موضوعات و تفکر عمیق و انتقادی نسبت به موضوعات می‌تواند روی تصمیم‌گیری‌های آتی آنها بسیار تأثیرگذار باشد.

بر اساس نتایج هر چهار نوع انگیزه شغلی مورد بررسی دارای تأثیر مثبت و معنی‌دار روی تصمیم‌گیری بهینه شغلی بودند. این یافته‌ها نشان‌دهنده لزوم توجه به انواع مختلف انگیزه‌های کشاورزان توسط کارشناسان و مسؤلین می‌باشد تا بتوان رفتار آنها را به‌نحو درستی هدایت نمود زیرا هر کدام از این انگیزه‌ها می‌تواند برای افراد خاصی مهم و تأثیرگذار باشند و برای اینکه بتوان تمام افراد گروه هدف را مورد پوشش خدمات قرار داد باید در توجه به انگیزه‌های افراد جامعیت کافی وجود داشته باشد.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.10.7.3]
[DOI: 10.29252/jea.5.10.27]

منابع

1. Akhtari, M. and A. Keshavarzi. 2014. Identifying the effective type of job incentives on entrepreneurs' decision making case study: Tehran University Science and Technology Park. Journal of Entrepreneurship Development, 7(2): 289-304. doi: 10.22059/jed.2014.52067 (In Persian).
2. Azizi-Khalkheili, T., H. Karimi and M. Akbarpour. 2017. Explanation of farmers' motivation for attending in educational programs of Jihad Agricultural Centers: The case of Mazandaran Province. Journal of Agricultural Education Administration Research, 8(39): 54-66. doi: 10.22092/jaear.2017.109333 (In Persian).
3. Bakhshi-Jahromi, A. 2018. Analysis of situation and barriers of employment among graduate agricultural students of Kerman University of Applied Science and Technology. Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture, 4(8): 39-50 (In Persian).
4. Blustein, D.L. 1987. Decision making styles and vocational maturity: an alternative perspective. Journal of Vocational Behavior, 30: 61-71.
5. Ghorbanpour, A., A. Shafiabadi, K. Farahbakhsh and A. Delavar. 2016. Development of a decision-making program based on the integration of social learning theory with the theory of cognitive information processing and comparison of its effectiveness with a multi-axis model: a case study of entrepreneurial behavior of applied academic students. Labor and Social, 192: 64-51 (In Persian).
6. Heibati, F. 1999. Evaluation of basic investment companies based on analytical hierarchy process (AHP). Financial Research Journal, 4(1): 32-49 (In Persian).
7. Hosseinian, S., N. Pordelan, M. Abedi, P. Nilforooshan and H. Heydari. 2014. Prediction of job search efficacy and career decision-making self-efficacy based on attachment styles, Counseling Culture and Psycotherapy 5(18): 69-85 (In Persian).
8. Kandeh, S. 2001. Factors that determine the criteria farmers use when making decisions about precision farming technology. Ph.D. dissertation, The Ohio State University, United States, Ohio.
9. Maeda, E.J. 2005. Decision-making patterns by and barriers to women small-scale agricultural producers. Ph.D. dissertation, University of Arkansas, United States, Arkansas.
10. Maher, F. 2006. The effects of job satisfaction and job motivation on labor productivity in agricultural sector. Quarterly of Applied Psychology, 1(1): 56-65 (In Persian).
11. Mashaekh, M. and A. Shafee Abadi. 2005. A study on the relationship between career decision making with focus of control in counselors. Education Research, 2(5): 1-16 (In Persian).
12. Mendenhall, W., L. Ott, and R.L. Scheaffer. 1971. Elementary survey sampling. Duxbury press, a division of Wadsworth publishing company, Inc, Belmont: California.
13. Moghadami Pour, M. 2003. Work psychology. Ketab Mehraban Press (In Persian).
14. Murphy, L. and F. Lambrechts. 2015. Investigating the actual career decisions of the next generation: The impact of family business involvement. Journal of Family Business Strategy, 6(1): 33-44.
15. Norouzi, A., H. Rohani, A. Bakhshi-Jahromi and M. Teimouri. 2018. Factors influencing the development of entrepreneurship skills in students at Agriculture Jihad Training Centers. Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture, 5(9):1-9 (In Persian).
16. PourSaeid, A., R. Babaei, and R. Eshraghi Samani. 2016. Investigation Factors Affecting the decisions career of graduates of agricultural colleges in Ilam Township. Journal of Agricultural Education Administration Research, 8(38): 30-39. doi: 10.22092/jaear.2016.107208 (In Persian).
17. Roussel, L. 2011. Management and Leadership for Nurse Administrators. Jones and Bartlett Publishers.
18. Sharifzade, M., G. Zamani and E. Karami. 2011. Some Determining Factors of Weather Information Use in Farmers' Decision Making. Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research, 41-2(4), 541-555 (In Persian).
19. Soltani, A. and Z. Kushi. 2016. Forecasting teaching quality of faculty members based-on their Philosophical Mindset and Occupational Motivation. Training and Learning Researches, 2(7): 29-48 (In Persian).
20. Wang, C. 2011. Managerial Decision Making Leadership: The Essential Pocket Strategy Book. John Wiley and Sons.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-24]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.10.7.3]
[DOI: 10.29252/jea.5.10.27]

Job Motivation and Optimal Occupational Decision Making: The Case of Farmers in Marvdasht Township

Taher Azizi-Khalkheili[1], Gholam Hossein Zamani[2] and Ezatollah Karami[2]

1- Assistant Professor of Agricultural Extension and Education, Sari Agricultural Sciences and Natural Resources University, Sari, Iran (Corresponding author: azizi.taher@gmail.com)
2- Professor of Agricultural Extension and Education, Shiraz University, Shiraz, Iran
Received: May 2, 2019 Accepted: June 23, 2019

Abstract

Optimal decision making is a prerequisite for job success, and decisions are influenced by motivations. This research was conducted to assess the optimal level of farmers' occupational decision making and the impact of job motivation and other factors on it by descriptive - correlational research and using a survey technique in Marvdasht Township of Fars province. The sample size (249 people) was determined by Mendenhall formula, which up to 307 people to increase research accuracy. A multi stage stratified random sampling method was used for sampling. The data gathering tool was a questionnaire whose validity was confirmed by the professors of agricultural extension and education and a pilot study was carried out to determine its reliability. Cronbach's alpha coefficient for research scales ranged from 0.71 to 0.86, indicating the accepted level of the measurement tool reliability. The results showed that farmers' attention to the optimal decision making criteria was moderate and all four types of job motivation had a positive and significant effect on optimal job decision making. Between the investigated criteria, the amount of hesitation in decision making and changing it has lower situation than the others. Moreover, one of the important factors in optimum decision making is the access of farmers to various information, especially meteorological information. According to the results, it is suggested that authorities and experts pay more attention to different types of farmers' motivations, and to increase their knowledge and information about decision making subjects, provide them with appropriate solutions.

Keywords: Agricultural Employment, Job Decision Making, Job Motivation

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-24]

[DOR: 20.1001.1.25383426.1397.5.10.7.3]

[DOI: 10.29252/jea.5.10.27]